

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISSN:1300-9702 e-ISSN: 2149-3243

ZOR ZAMANLARDA ÖĞRETMEK: ÖĞRETMENLERİN AFET SONRASI ÖĞRETME MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

Teaching in Difficult Times: Examining Teachers' Motivation for Teaching After Disasters

Erhan ÖZMEN¹

¹Dr., Firat Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Merkezi, Elazığ, Türkiye, eozmen@firat.edu.tr, orcid.org/0000-0002-4013-6004

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:

22.06.2024

Kabul/Accepted:

06.09.2024

DOI:

10.18069/firatsbed.1503284

Anahtar Kelimeler

Deprem, afet sonrası eğitim,
öğretme motivasyonu,
öğretmen görüşleri

Keywords

Earthquake, post-disaster
education, teaching
motivation, teacher
perspectives

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı, eğitimcilerin afet olayları sonrasında yaşadıkları dönüşümleri, bu dönüşümleri hızlandıran faktörleri, karşılaştıkları zorlukları ve bu engelleri aşmak için kullandıkları stratejileri araştırmaktır. Bu amaç kapsamında iki büyük deprem deneyimi olan beşi kadın sekiz öğretmen amaçlı örnekleme yöntemine uygun şekilde seçilmiş ve onlarla odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre eğitimcilerin, olası felaket senaryolarında motivasyonu sürdürülebilmek için umut, iyimserlik, güven, hedeflere bağlılık ve farkındalık gibi özellikleri somutlaştırarak meslektaşlarına öncülük edebileceği ortaya konmuştur. Öğretmenlerin, umudu besleyerek öğrencilerin psikolojik refahını artırma kapasitesine sahip oldukları, afet sonrası gelişen amaç duygusunun zorlukların üstesinden gelmede yardımcı olduğu ve iyimser, dirençli tavırlarının normallüğün yeniden tesisine katkıda bulunduğu görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin afet önleme bilgisi ve hazırlıkları, öğrenci desteğini etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, eğitimcilere iyimserlik, güven ve bağlılık gibi niteliklerin kazandırılması; kriz yönetimi eğitimi verilmesi; öğretmenlerin dayanıklılığını artıracak müdahaleler yapılması ve destekleyici okul ortamı ile akran destek ağları kurulması önerilmektedir.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to investigate the transformations experienced by educators after disaster events, the factors that accelerate these transformations, the challenges they face, and the strategies they use to overcome these obstacles. Within the scope of this purpose, eight teachers, five of whom were women with two major earthquake experiences, were selected in accordance with the purposive sampling method and focus group interviews were conducted with them. Phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used, and the data obtained were analyzed through content analysis. According to the results of the research, it was revealed that educators could lead their colleagues by embodying characteristics such as hope, optimism, confidence, commitment to goals, and awareness to maintain motivation in possible disaster scenarios. Teachers are noted to have the capacity to enhance the psychological well-being of students by nurturing hope, the sense of purpose developed after disasters helps them overcome challenges, and optimistic, resilient attitudes contribute to re-establishing normalcy. Additionally, teachers' knowledge and preparedness for disaster prevention are important factors affecting student support. In this direction, it is recommended to develop qualities such as optimism, confidence, and commitment; provide crisis management training; implement interventions to increase teachers' resilience; and establish supportive school environments and peer support networks.

Atıf/Citation: Özmen, E. (2024). Zor Zamanlarda Öğretmek: Öğretmenlerin Afet Sonrası Öğretme Motivasyonlarının İncelenmesi. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 3, 1259-1271.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Erhan ÖZMEN, eozmen@firat.edu.tr.

1. Giriş

Afetler, toplum düzeninde yıkıcı etki yaratan, ani gelişen ve kalıcı hasarlara neden olan ciddi olaylardır (Yan vd., 2010). Bunlar doğal gelişenler ve insan kaynaklı olarak iki şekilde gerçekleşebilir. Deprem, sel, kasırga, endüstriyel kazalar veya savaş gibi olayların bireyler, aileler ve toplumlar üzerinde yıkıcı etkileri vardır (Arrogante-Funes vd, 2021). İster doğal ister insan kaynaklı olsun, afetler akut ve travmatik yapısı ile eğitim, altyapı ve etkilenen toplulukların genel refahı gibi alanlarda ciddi sorunlara yol açarak (Hallegatte vd., 2016) eğitim sistemleri üzerinde önemli kesintilere neden olabilmektedir. Afetlerin sonucu olarak okullar hasar görebilir, yıkılabilir, öğretmenler ve öğrenciler travma yaşayabilirler (Chen ve Lee, 2012). Yaşanan bu travmaların yine eğitim desteği ile düzelebileceği dikkate alındığında, eğitim alanında ortaya çıkabilecek sorunlar daha kritik bir önem kazanmaktadır (Darling-Hammond ve Hyler, 2020). 21. yüzyılda eğitim toplumsal kalkınma ve ilerlemede en önemli araç olarak değerlendirilmektedir (Gedikoğlu, 2005). Dolayısıyla bir afetin ardından okulların mümkün olan en kısa sürede tekrar çalışır hale getirilmesi oldukça önemli görülmektedir. Okullar olası afet durumlarında çocuklara normallik ve istikrar duygusu sağlayarak iyileşme sürecinin yeniden başlatılmasına yardımcı olmaktadır (Mann vd., 2021). Öğretmenlerin zorluklara karşı istikrar, destek ve eğitim sağlamada önemli bir yeri olduğu düşünüldüğünde, bu tür zorlu zamanlarda öğretmenlerin rolü en üst seviyeye çıkmaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin öğrenme-öğretme faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için motive olmaları oldukça önemli bir unsur olarak görülmektedir (Argon ve Cicioğlu, 2017). Çünkü öğretmenler motive olma durumlarında kendilerine ihtiyaç duyan öğrencilerine daha verimli şekilde destek sağlayabilmektedir (Evans, 1998). Çalışma motivasyonu bir kişinin gerçekleştireceği bir işte istekli olması ve bu işi yaparken işin sürdürülebilirliğine yönelik kendini ikna edebilme kapasitesi olarak tanımlanır (Latham ve Pinder, 2005). Öğretmenler çalıştıkları kurumun amaçları doğrultusunda hedeflerine ulaşabilmeleri için çalışma motivasyonuna ihtiyaç duymaktadır. Normal zamanlarda öğretmenlerin bu motivasyonu, terfi, iş yükü, mesleklerindeki gelişim fırsatları, kurumsal iklim, ücret, toplumsal ilişki, hizmet koşulları ve öğrenci davranışları gibi birçok etken sayesinde sağladığı görülürken (Brownell ve Tanner, 2012) afet sonrası gibi zorlu koşullarda bu motivasyonu nasıl elde ettiklerine dair çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Afetlerden sonra öğretmenlerin motivasyonlarını nasıl sağladıkları ve nasıl bir psikolojik durum içerisinde oldukları önemlidir. Çünkü öğretmenler, sadece öğrencilerine yardım ve destek sağlamakla kalmaz aynı zamanda kendi yaşadığı stres, kaygı, tükenmişlik, üzüntü, belirsizlik ve motivasyonsuzluk gibi zorluklarla da mücadele etmek zorunda kalır (O'Toole ve Friesen, 2016). Bu açıdan afet sonrası öğretmenlerin yaşadığı zorlukları tespit etmek ve onlara yönelik çözümler aramak, öğretmenlerin öğrencilerine sağlayabilecekleri faydanın etkisi ve sürdürülebilir olması açısından anlamlıdır (Genç vd., 2023). Bu çalışma öğretmenlerin afet sonrasında yaşadığı zorluklara ışık tutmayı, bu zorlukların üstesinden gelme çabalarını ve stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu amaç doğrultusunda ortaya konan verilerin, öğretmenlere daha sonra yaşanabilecek olası afet senaryoları için destek sistemleri oluşturmada, öğretmenlerin istikrar ve eğitime devam edebilme kapasitelerini artırmada ve onların motive olabilmelerini sağlamada kullanılabileceği düşünülmektedir.

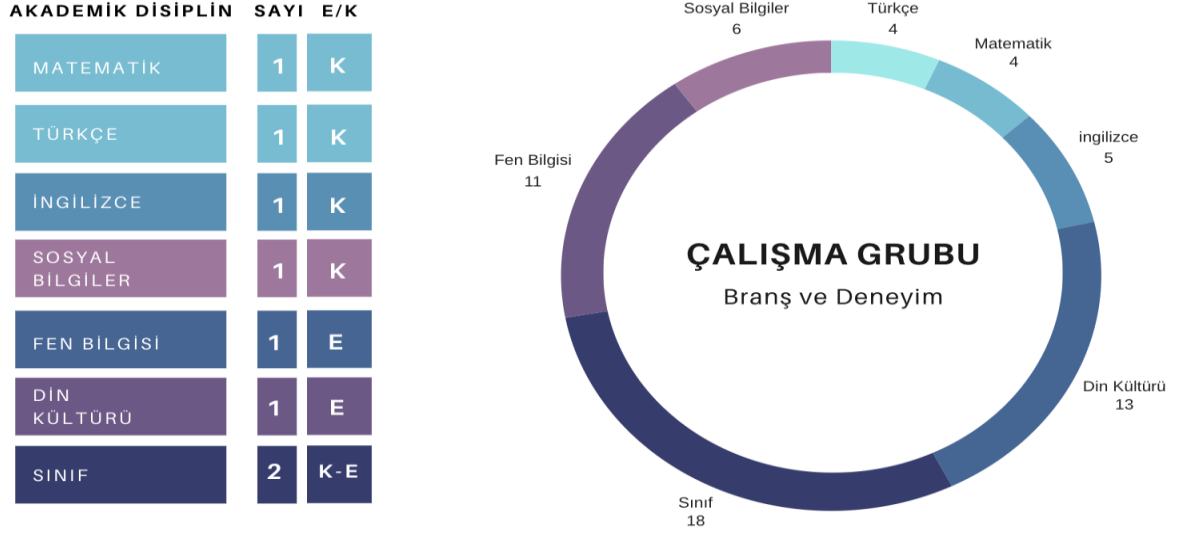
2. Materyal ve Metot

Bu çalışma, öğretmenlerin afet sonrasında öğretim motivasyonlarına yönelik görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine uygun şekilde yürütülmüştür. Olgubilim felsefe ve psikoloji bilimleri ile temellenen, bir konu hakkında kişilerin yaşadığı ortak anlamları derinlemesine anlamayı hedefleyen bir araştırma desendir. Bu araştırma deseni genellikle farkında olduğumuz ama yeterince anlayış sahibi olmadığımız konularda anlayışımızın derinleşmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Matematik, Türkçe, İngilizce, Sosyal bilgisi, Fen bilgisi, Din kültürü ve Sınıf öğretmenliği branşlarının oluşturduğu sekiz öğretmenden meydana gelmektedir. Bu öğretmenler, Elazığ ilinde bir devlet okulunda görev yapan, 2019 yılında Elazığ'da ve 2023 yılında Maraş'ta yaşanmış büyük depremler olmak üzere bu dört yıl içinde çok sayıda ve şiddete depremden etkilenen bir grubu temsil etmektedir. Belirli özellikleri ile ön plana çıkan araştırma grubundaki öğretmenler tercih edilirken amaçlı örnekleme yöntemi

kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme belirli bir amaç doğrultusunda veri kaynağı olma bakımından zengin ve belirli ölçütleri karşılayan durum veya kişilerin tercih edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015b). Ayrıca çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin sayısının, odak grup görüşmeleri için tavsiye edilen altı ila sekiz kişi arasında (Yıldırım ve Şimşek, 2016) olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma grubuna ait bilgilerin bulunduğu grafik Şekil 1’de verilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri toplanırken grup içerisinde etkileşim ve güven duygusuna öncelik veren odak grup görüşmesinden yararlanılmıştır. Odak grup görüşmesi bir rehber eşliğinde benzer deneyimlere sahip grup üyelerinin sırası ile görüşlerini ifade etmelerini sağlayan, etkileşim esaslı bir görüşme türüdür (Bogdan ve Biklen, 1998). Odak grup görüşmeleri pratik uygulanabilme özelliği ile sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir veri toplama yöntemidir (Mertens, 2023). Bu görüşme türü, çalışma konusu ve çerçevesinin tespit edilmesi, katılımcıların belirlenmesi, görüşme sorularının oluşturulması, görüşme sürecinin planlanması ve uygulanması son olarak sonuçların raporlaştırılması aşamalarından oluşmaktadır (Çokluk vd., 2011). Mevcut araştırma için odak grup görüşmesinin seçilmesi, benzer deneyimler yaşamış depremdede öğretmenlerin fikirlerini sunarken birbirlerinden destek alabilmesi düşüncesine dayanmaktadır.

Araştırma sürecinde odak grup görüşmesi gerçekleştirilirken başlangıçta beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir form kullanılmış ve görüşme sürecinde soruların sayısı etkileşime göre şekillenmiştir. Yarı yapılandırılmış formlar, araştırmacının belirli sınırlar çizmesine rağmen katılımcıya esnek bir ortam sunduğu veri toplama araçlarıdır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Ayrıca bu veri toplama araçları olgubilim araştırmalarında sıklıkla kullanılmaktadır (Polat, 2022) Odak grup görüşmelerinde genellikle derinleşmeye müsait bir yapısı olan, en fazla dört ila beş soru sorulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmada yarı yapılandırılmış formlar aracılığıyla yöneltilen beş soru, etkileşime olanak veren, yuvarlak bir masa etrafında oturan öğretmenlere yöneltilmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda elde edilen veriler, bir kayıt cihazı aracılığıyla kayda alınmış ve kayda alınan sesler veri analizi aşamasında değiştirilmeden yazıya dönüştürülmüştür. Ayrıca odak grup görüşmesine katılan öğretmenlerin kimlikleri gizli tutulmuştur.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, anlamsal olarak birbirine benzeyen verileri bir araya toplayarak bu verilerin sistematik şekilde düzenlenmesini ve okuyucuda bütünsel bir anlam oluşturmasını sağlamak şeklinde tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015a). Bu yöntem üç ayrı uzman tarafından farklı zamanlarda gerçekleştirilmiş ve uzmanların elde ettiği

sonuçlar Kappa istatistiği kullanılarak güvenilirlik standartları açısından değerlendirilmiştir. İki den fazla puanlayıcı arasındaki uyum derecesine işaret eden bu istatistik sonucu 0.89 olarak belirlenmiştir. Bu değer +/- 1 arasında değer alabilen Kappa istatistiği açısından güvenilirlik adına oldukça anlamlı bir sonuç ortaya koymaktadır (Landis ve Koch, 1977).

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde içerik analizi sonucu kategori, alt kategori ve kodlara ayrılan veriler beş ana tema altında bulgular şeklinde sunulmuştur. Bu temalar afet sonrası meslek algısı, afet sonrası yaşanan zorluklar ve üstesinden gelme çabaları, afet sonrası en fazla motive eden kaynaklar, afet sonrası öğrencilerin motivasyonlarında yaşanan değişiklikler ve afet sonrası öğretmenlere yüksek motivasyon için öneriler şeklinde sıralanmaktadır.

3.1. Afet Sonrası Öğretmenlik Mesleğine Olan Algıda Yaşanan Değişikliklere İlişkin Görüşler

Bu tema, öğretmenin yaşadığı değişimi ve bu değişimin nedenlerini anlamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmenlerin mesleki tatminlerine ve dayanıklılıklarına ışık tutabileceği düşünülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğretmenlik Mesleğine Olan Algıda Yaşanan Değişikliklere İlişkin Görüşler

Tema	Kategori	Alt Kategori	Kod	Frekans
Afet sonrası meslek algısı	Değişen Roller	Yönetimsel roller	Sınıf yöneticisi	3
			Disiplin sağlayıcı	2
			Topluluk oluşturucu	2
		Teknolojik roller	Yaratıcı ortam oluşturucu	1
			Teknoloji kullanıcısı	1
		Değerlendirme rolleri	Değerlendirici	1
		Eğitimsel Roller	Bilgi sahibi	5
	Araştırmacı		4	
	Güçlenen Roller	Eğitimsel Roller	Motivasyon sağlayıcı	4
			Kolaylaştırıcı	3
			Destekleyici	3
			Yol gösterici	3
			İletişim rolleri	İletişimci
			Kaynaştırıcı	1

Yaşanan afet sonrasında öğretmenlerin mesleğe olan algılarında ortaya çıkan değişimler *yönetimsel*, *teknolojik*, *değerlendirme*, *eğitimsel* ve *iletişim* rolleri olacak şekilde kategorize edilmiştir. Bu kategoriler içerisinde bulunan kodlar *değişen roller* ve *güçlenen roller* kategorisi altında iki kategoride toplanmıştır. Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin kendilerini afet öncesinde bilgi sahibi, araştırmacı, sınıf yöneticisi, disiplin sağlayıcı vb. şekilde algıladıkları görülürken afet sonrasında kendilerini motivasyon sağlayıcı, kolaylaştırıcı, yol gösterici, destek sağlayıcı ve kaynaştırıcı olarak tanımlamışlardır. Eğitimsel rollerin bazıları değişirken bazıları güçlenmiştir. Rol değişiminden bahseden bir öğretmen ÖE1 “*Depremlerden önce öğretmenlik mesleğine duyduğum motivasyon, öğrencilerime bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, onlara daha iyi bir gelecek hazırlamaktı. Fakat depremlerden sonra bu motivasyonum bambaşka bir boyuta taşındı.*” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka öğretmen ise ÖK2 “*Depremden etkilenen öğrencilerimin yaşadığı travmalar ve kayıplar, onların eğitime bakış açılarını da etkiledi. Bu zor dönemde, sadece bir öğretmen olmak değil, aynı zamanda onlara rehberlik etmek, umut aşılacak ve travmalarıyla başa çıkmalarına yardımcı olmak da öncelikli görevlerim arasına girdi.*” diyerek öğretmenlik rolünün yol gösterici özelliğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlik mesleğinin destekleyici ve kolaylaştırıcı rolüne vurgu yapan bir başka öğretmen ise ÖK4 “*Bu değişimin zorlayıcı olduğu kadar anlamlı da olduğunu düşünüyorum. Depremden sonra öğretmenlik mesleği,*

sadece bilgi aktarmaktan öte, öğrencilerin hayatlarında fark yaratabilecek bir güce dönüştü.” ifadelerini kullanmıştır.

3.2. Afet Sonrası Yaşanan Zorluklar ve Üstesinde Gelme Çabalarına İlişkin Görüşler

Bu tema, öğretmenin yaşadığı zorlukları ve bunlarla baş etme stratejilerini anlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda elde edilecek verilerin öğretmenlerin kriz yönetimi becerilerini ve dayanıklılıklarını değerlendirmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Afet Sonrası Yaşanan Zorluklar ve Üstesinden Gelme Çabaları

Tema	Kategori	Alt Kategori	Kod	Frekans
Afet Sonrası yaşanan zorluklar ve üstesinden gelme çabaları	Yaşanan Zorluklar	Psikolojik	Kaygı	5
			Korku	5
			Kötümserlik	4
			Eksiklik hissi	2
			İnternet kesintisi	3
		Fiziksel	Elektrik kesintisi	3
			Yapısal endişeler	2
			Hazırlıksızlık	3
		Eğitimsel	Bilgisizlik	2
			Motive olamama	4
	Üstesinden Gelme Çabaları	Motivasyonel	Öğrenci isteksizliği	4
			Yaşanan kayıplar	3
			Eğitim alma	3
		Bireysel	İyimserlik	3
			Normale uyum	3
		Mesleki	Koruma duygusu	4
			Örnek olma	2
Kolektif	Eğitim verme (öğrenciye)	2		
	Dayanışma	4		
		İletişim	3	

Tablo 2 incelendiğinde afet sonrası yaşanan zorluklar psikolojik, fiziksel, eğitimsel ve motivasyonel olacak şekilde dört kategoride incelenmiştir. Öğretmenler psikolojik olarak kaygı korku ve kötümserlik gibi duygular hissederken, fiziksel olarak internet ve elektrik kesintisinden dolayı sorunlar yaşamıştır. Ayrıca öğretmenlerin eğitim öğretim yaptıkları binalara yönelik yapısal endişeler taşıdıkları görülmektedir. Öğretmenler eğitimsel olarak hazırlıksız ve bilgisiz olmanın zorluklarını yaşarken aynı zamanda motive olamama, öğrenci isteksizliği gibi problemlerle de baş etmeye çalışmıştır. Öğretmenlerin bu problemlerin üstesinden gelme çabaları Tablo 2’de görüldüğü üzere bireysel, mesleki, kolektif olacak şekilde üç kategoriye ayrılmıştır. Öğretmenler bu problemlerin üstesinden gelmek için eğitim almış, iyimser duygularını korumuş, öğrencilerine yönelik koruma duygusunu kullanmış ve dayanışma, iletişim becerilerini işe koşmuşlardır. Psikolojik kaygı hissettiğini ifade eden bir öğretmen ÖK2 “Sürekli bir korku ve depresyon olacaktı hissi ile kaygılanıyordum” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka öğretmen ise ÖK3 “Olağan hayat akışına uyum sağlayıp, medyadaki afet ve acı görüntülerinden uzak durma çabasıydım” demiştir. Korku ve kaygı duyan başka öğretmen ise Ö5E “Deprem sonrasında ben de çok ciddi korku ve kaygılar yaşadım fakat bu korku ve kaygıları öğrencilere yansıtmamak ve onları yüreklendirici bir vazife üstlenmek için kendi iç dünyamda korkularımı organize edip bastırmayı başardım” demiş ve yönlendirici öğretmen vurgusu yapmıştır.

3.3. Afet Sonrası En Fazla Motive Eden Kaynaklar

Bu tema, öğretmenlerin motivasyon kaynaklarını ve bu kaynakların niteliğini anlamayı amaçlamaktadır. Elde edilen verilerin, öğretmenlerin içsel ve dışsal motivasyonlarını değerlendirmeye yardımcı olabileceği düşünülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Afet Sonrası En Fazla Motive Eden Kaynaklar

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Afet sonrası en fazla motive eden kaynaklar	Kişisel Kaynaklar	Amaç duygusu	5
		Dayanıklılık	4
		Umut	4
		Pozitif bakış	4
		Kendine güven	3
	Sosyal Kaynaklar	Destekleyici çevre (aile, arkadaşlar)	5
		Mesleki dayanışma	4
		Toplumsal destek	3
		Öğrenci Başarısı	3
		Sivil toplum desteği	4
	Dış Kaynaklar	Eğitimsel kaynaklar (müfredat,materyal)	3
		Gönüllü destek	3
		Devlet politikaları	2

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenleri afet sonrasında en fazla motive eden kaynakların kişisel, sosyal ve dış kaynaklar olacak şekilde 3 kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin kendilerini öğrenci yetiştirme amacı, gelecek için umutlu olmak, iyimserlik, kendine güvenmek ve ailesi, arkadaşları, meslektaşları tarafından desteklenmek gibi kaynaklar ile motive ettikleri ortaya konmuştur. Ayrıca öğrencilerinin başarıları, Milli Eğitim Bakanlığı politikaları ve sivil toplum desteği öğretmenlerin öğretme motivasyonunu en fazla yükselten kaynaklar olarak sıralanmaktadır. Bu kapsamda bir öğretmen ÖE6 “*Depremden sonra bile öğrencilerimin öğrenmeye ve gelişmeye olan istekleri beni motive etti. Zorluklara rağmen eğitim alma arzuları ve azimleri, bana bu zorlu süreçte pes etmeme gücü verdi.*” diyerek amaç duygusu ve öğrenci başarısının kendisini motive ettiğini vurgulamıştır. Aile, arkadaş ve meslektaş vurgusu yapan bir başka öğretmen ÖK7 “*Deprem sonrası yaşadığım zorluklar karşısında ailem ve meslektaşlarım bana her zaman destek oldular. Bu destekler sayesinde motivasyonumu korudum ve öğretmenlik mesleğimi en iyi şekilde yerine getirmeye devam ettim.*” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka öğretmen ise ÖK3 “*Deprem sonrası şehirde yaşanan umut ve dayanışma duygusu beni motive etti. Zorluklara rağmen birbirimize destek olarak, daha iyi bir gelecek inşa etme umudunu yitirmedik.*” cümlesi ile toplumsal destek ve dayanışma ile motive olabildiğinin altını çizmiştir.

3.4. Afet Sonrası Öğrencilerin Motivasyonlarında Yaşanan Değişikliklere İlişkin Görüşler

Bu tema, öğrencilerin psikolojik durumlarını ve öğretmenlerin buna verdiği tepkileri anlamayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, öğretmenlerin öğrenci merkezli yaklaşımlarının önemini ve kriz dönemlerinde öğrenci psikolojisine duyarlılığını vurgulamaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Afet Sonrası Öğrencilerin Motivasyonlarında Yaşanan Değişiklikler

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Afet sonrası öğrencilerin motivasyonlarında yaşanan değişiklikler	Olumsuz duygular	Motivasyon eksikliği	5
		Dikkat dağınıklığı	5
		Kaygı ve korku	5
		İlgisizlik	4
		Güvensizlik	4
		Duygusal sorunlar	3
		Karamsarlık	3

	Baskılanmışlık	3
	Hayatta kalma arzusu	4
	Sorumluluk duygusu	4
Olumlu duygular	Yardımlaşma duygusu	4
	Minnettarlık duygusu	3

Afet sonrası öğrencilerin motivasyonlarında yaşanan duygular olumlu ve olumsuz şekilde iki kategori altında toplanmıştır. Bu kategorilerde bulunan kodlamalar öğretmenlerin öğrencilerinde gözlediği motivasyon değişikliklerine işaret etmektedir. Öğretmenler genel olarak öğrencilerinin motivasyon düşüklüğü yaşadığını, korku ve kaygı içerisinde olduğunu, dikkatlerinin dağınık olduğunu ve karamsar bir ruh hali içerisinde baskılanmış hissi yaşadığını söylemiştir. Bunun yanı sıra meydana gelen felaketin öğrencilerde hayatta kalma arzusu, sorumluluk, yardımlaşma ve minnettarlık gibi olumlu duyguları geliştirdiğini ifade etmiştir. Bir öğretmen ÖK2 “Gerek ilimizde yaşayan öğrencilerimiz gerekse diğer deprem bölgesinde yaşayıp okulumuza nakil gelen öğrencilerde büyük bir korku ve endişe olduğu görülmüyordu. Özellikle ilk dönemlerde öğrencilerin derslere olan katılımı ilgisi oldukça düşüktü.” diyerek öğrencilerin korku ve kaygılarının olduğunu ve derse ilgisiz davrandıklarını söylemiştir. Bir başka öğretmen ÖE1 “Özellikle okulları yıkıldığı için okulumuza misafir öğrenci olarak gelen öğrencilerimizde güvensizlik, karamsarlık ve bazı duygusal problemleri gözlemek çok kolaydı” demiştir. Bunun yanı sıra bir öğretmen ÖK4 “Birçok öğrenci hayatın ne kadar kıymetli olduğunun farkına varmıştı. Bu farkındalık ile ciddi sorumlulukların içerisine giriyorlardı” sözleri ile sorumluluk vurgusu yapmıştır. Yardımlaşma duygusunu gözlemleyen bir başka öğretmen ise ÖE6 “Öğrenciler bu süreçte tek yürek olup kendi şehirleri dışında birçok şehre yardımlar gönderdiler. Yardımlaşmayı bu kadar kolay öğretmek ancak kötü günlerin eseri olabilir” ifadelerini kullanmıştır.

3.5. Afet Sonrası Öğretmenlere Yüksek Motivasyon İçin Öneriler

Bu tema, öğretmenlerin motivasyonunu destekleyici önlemleri ve kriz yönetimi planlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen verilerin, eğitim yöneticilerinin ve politika yapıcılarının öğretmen desteği programlarını güçlendirmeleri için yol gösterici nitelikte olduğu düşünülmektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Afet Sonrası Öğretmenlere Yüksek Motivasyon İçin Öneriler

Tema	Kategori	Kod	Frekans
Afet sonrası öğretmenlere yüksek motivasyon için öneriler	Kişisel öneriler	Umutlu olun	6
		Olumlu düşünün	5
		Dayanıklı olun	5
		Kendinize güvenin	4
		Amacınızı unutmayın	4
		Bilimsel yayınları takip edin	2
		Güvenliğinizden emin olun	2
		Öğrenci başarısına odaklanın	5
		Mesleki gelişiminize devam edin	5
	Mesleki dayanışma gösterin	5	
	Mesleki öneriler	Toplum desteğine duyarlı olun	4
		Eğitim politikalarını takip edin	3
		Öğrencilerinizi bilgilendirin	3
		Destekleyici bir ortam oluşturun	4
		Öğrencilerle iletişim kurun	4
Velilerle iş birliği yapın		3	
Sosyal öneriler	Topluluk faaliyetlerine katılın	3	

Afet sonrasında öğretmenlerin motivasyonlarını yüksek tutmaları için gerekli öneriler *kişisel öneriler*, *mesleki öneriler* ve *sosyal öneriler* olacak şekilde üç kategoride incelenmiştir. Öğretmenlerin bakış açısı ile olası depremlerden sonra dayanıklı durmak, umutlu olmak, iyimser olmak ve öğretmenlik yaparken amacının ne olduğunu sıklıkla hatırlamak motivasyonu yükselten öneriler olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerinin başarıları, meslek tatmini, mesleki dayanışma, toplum ve eğitim politikaları desteği ile öğretme motivasyonunu yüksek tutulabileceğinin altını çizmiştir. Bunun yanı sıra sosyal ortamın öneminden bahsetmiş aile, arkadaş ve destekleyici çevrenin mutlaka oluşturulması konusunda öneride bulunmuştur. Öğretmenler kendileri ve öğrencileri için veliler ve öğrenciler ile iletişimin öğretme motivasyonunu yükselttiğini belirtmiş ve öğretmenin kendine zaman ayırmasının da bu konuda faydalı olacağını vurgulamıştır. Bir öğretmen ÖK3 “*Umudunuzu asla kaybetmemeniz gerekir bu sizin ve öğrencilerinizin dayanıklılığı açısından kritiktir*” diyerek umutlu olmanın altını çizmiştir. Bir başka öğretmen ÖE6 “*Kendinizde motivasyon bulamadığınız anlar olursa mutlaka o okulda bulunma amacınızı hatırlayın, öğrencilerinizin size ihtiyacı olduğu gerçeği size güç verecektir*” ifadelerini kullanmıştır. Bir başka öğretmen ise ÖK7 “*Öğretmenlik size her türlü zorlukla baş etme gücü verecektir. Öğrencilerinizin başarısı, öğretmen arkadaşlarınızın desteği ve mesleğinizde kendinizi geliştirmeniz size her şeyi unutturacaktır*” diyerek mesleki dayanışma ve gelişimin altını çizmiştir. Aile, veli ve topluluklardan alınan desteğin öneminden bahseden bir başka öğretmen ise ÖE1 “*Berber olduğunuz herkesle iş birliği yapın bu noktada aileniz, arkadaşlarınız, öğrencileriniz, velileriniz ve sivil toplum sizin öğretmeye kesintisiz devam edebilmeniz için çok yararlı olacaktır*” ifadelerini kullanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin afet sonrasında yaşadığı değişimi, bu değişime yön veren etkenleri, bu süreçte karşılaştıkları engelleri ve bu engelleri aşmak için ortaya koydukları çabaları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bilgiler ile öğretmenlerin olası afet durumlarında dayanıklılığını artırıcı özel önlemler ve destek sistemleri geliştirmek ve bu şekilde afet sonrasında eğitimin sürdürülebilirliğine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler afet sonrasında bilgi aktaran, sınıfı ve disiplini yöneten, araştırmacı ve değerlendirmeci rollünden biraz uzaklaşarak motivasyon sağlayıcı, kolaylaştırıcı, destekleyici ve yol gösterici role bürünmektedir. Bikar ve diğerleri (2021) afet sonrasında öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin bu süreçlerde kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Bu önem doğrultusunda öğretmenlerin öğrencilere yol gösterici ve onları eğitime motive edici davranışlarının normalleşme süreçlerine katkıda bulunacağı ortaya konmuştur. Öğretmenlerin afet sonrasında genellikle öğrencilerine akademik destekten daha çok duygusal açıdan destek olması beklenmektedir (Lee vd., 2017). Bu bakış açısı araştırma bulguları ile benzer niteliktedir.

Öğretmeler tarafından ortaya konan görüşler, literatürde gerçekleştirilmiş çalışmalar ile benzer şekilde öğretmenlerin motive edici ve destekleyici bir anlayış geliştirmelerini önermektedir (Aelterman vd., 2019). Afetlerden sonra öğretmenlerin kaygı başta olmak üzere farklı duygular yaşadığı ve bununla birlikte öğrenciyi motive etme, belirli yapısal sorunlar ve bilgisizlik ile mücadele ettiği mevcut çalışma tarafından ortaya konmuştur. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin yaşanan travmaların ardından öğrencilerini rehabilite etme, yaşanan yapısal sorunlar (Arıcı vd., 2023), kendi kaygı ve stresleri ile başa çıkma ve afete müdahale konusunda özel eğitime ihtiyaç duyma (Jarrard, 2022) gibi konularda mücadele ettikleri görülmektedir.

Mevcut araştırma eğitimcilerin bu zorluklarla, eğitimi sürdürerek ve öğrencilerine rol model olarak mücadele ettiği ayrıca onlara karşı koruyucu bir içgüdü sergileyerek dayanışma ve etkili iletişimi teşvik ederek zorlukların üstesinden geldiğini ortaya koymuştur. Buna benzer şekilde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin iyileşmesini desteklemek ve çocukların iyileşmesi hakkında bilgi sunmak için tasarlanmış kısa müdahale eğitimleri (Mersal ve Aly, 2016), afet anı ve sonrasında iletişim ve dayanışma (Şen ve Akgül, 2023; Bikar vd., 2021) bu mücadele açısından oldukça önemli görülmektedir.

Mevcut araştırmada öğretmen görüşleri, dayanışma ve iletişimi kullanarak afet zamanları ve sonraki dönemlerde öğretmenlerin birçok zorluğu aşabildikleri yönündedir. Öğretmenlerin afetin yıkıcı etkilerine rağmen öğretmenliğe devam etme motivasyonlarının altında yatan nedenleri tespit etmek oldukça önemlidir.

Bu doğrultuda mevcut çalışmadan elde edilen bilgiler amaç duygusu, dayanıklılık, kendine güven, umut ve iyimserlik gibi kavramların, öğretmenlerin zor koşullarda kendilerine bulduğu motivasyonları oluşturduğunu göstermektedir. Bu içsel motive edici faktörler, zor koşullar altında öğretmenlerin mesleklerine olan bağlılıklarını sürdürmede çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakış açısına paralel olarak Demirhan ve Uludağ (2024) öğretmenlerin meslek ideallerine tutunarak pozitif bir bakış açısı ile afet dönemlerinde birçok zorluğu aşabildiğini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler bu zorlukların üstesinden gelmek için dayanıklı bir duruş sergilemişlerdir. Mevcut çalışma bulguları öğretmenlerin bu zorlukları aşabilmek adına aile ve arkadaşlarının, meslektaşlarının, toplumun ve öğrencilerin desteğine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymuştur. Aile ve arkadaşların sağladığı desteğin bireylerin ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğu (Mao ve Agyapon, 2021) ayrıca öğretmenlerin motivasyonlarının öğrenci motivasyonu ile güçlü şekilde ilişkili olduğu (Kalyar vd., 2018) mevcut çalışmaya paralel çalışmalarca ortaya konmuştur. Bu sonuçlar araştırmada ortaya konan sonuçları destekler niteliktedir. Mevcut çalışmada öğretmenlerin bir diğer motivasyon kaynağının sivil toplum desteği, eğitimsel kaynaklar, gönüllü destek ve devlet politikaları olduğu belirtilmektedir. Hermansson (2016) çalışmasında sivil toplum desteğinin öğretmenlerin yeniden eğitime dönme kapasitesi üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca depremlerden sonra iyileşme sürecine katkıda bulunan bireylerin, verdikleri gönüllü destek hizmetleri sayesinde kendi motivasyon dünyalarında pozitif bir etki oluşturduğu ortaya konmuştur (Taku vd., 2018). Bunun yanı sıra eğitim öğretim müfredatına eklenen deprem bilinci eğitimleri konusunda devlet politikaları önemli bir yer tutarak öğretmen motivasyonunu olumlu şekilde etkilemektedir (Seddighi vd., 2020). Bu sonuç araştırma bulguları ile uyum gösterirken Demirhan ve Uludağ (2024) devlet desteğinin deprem sonrasında yeterli olmadığını belirterek araştırma sonuçları ile çelişmiştir.

Öğrencilerde yaşanan motivasyon problemleri öğretmenlerini doğrudan etkilemektedir (Kalyar vd., 2018). Bu durum dikkate alındığında öğretmenlerin motivasyon sağlamaları için öğrencilerini motive etmeye ihtiyaç duyduğunu gösterir. Mevcut araştırmada öğrencilerin motivasyonlarında yaşanan olumsuz değişimler, dikkat eksikliği, kaygı, korku, ilgisizlik, karamsarlık ve güvensizlik olacak şekilde sıralanmıştır. Mevcut araştırma sonuçları ile uyumlu bazı araştırmalar ciddi afetler sonrasında öğrencilerin motivasyon ve dikkat eksikliği gibi problemler yaşadığını ortaya koymuştur (Doyle vd., 2017; Breen ve Meyer, 2021). Ayrıca büyük depremler sonrasında çocuklarda kaygı, karamsarlık ve baskılanmışlık gibi duygusal sorunların ortaya çıktığı vurgulanmıştır (Dube vd., 2017; Karakaya vd., 2004; Reijneveld vd., 2003). Mevcut çalışma yaşanan o kadar kötü deneyimin yanında öğrencilerin hayatta kalma arzusu, sorumluluk, yardımlaşma ve minnettarlık gibi olumlu duygular edindiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin afet yardımı faaliyetlerine katılması, onlarda motivasyonu ve afet yardımı çabalarına katkıda bulunma arzusunu artıran bir durum olduğu ortaya konmuştur (Maki vd., 2018). 2011 büyük doğu Japonya depremi sırasında tıp öğrencilerinin acil müdahale ekiplerine katılımı öğrencilerde dayanışma ve sorumluluk gibi olumlu duyguların gelişmesine katkı sağlamıştır (Taku vd., 2018). Bu çalışmalar mevcut araştırma kapsamında ortaya konan öğretmen görüşleri ile uyum göstermektedir.

Mevcut çalışma bulgularında öğretmenler, olası afet senaryolarında meslektaşlarına umutlu, iyimser, kendine güvenen, amacına bağlı ve bilinçli olmaları durumunda motivasyonlarını koruyabilecekleri konusunda öneride bulunmuştur. Öğretmenler, afet sonrası durumlar gibi zorlu zamanlarda öğrencilere destek olma hususunda çok önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmalar, öğretmenlerin bu gibi durumlarda öğrencilere umut aşılayan ve ruh sağlığını iyileştiren psiko-sosyal destek sağlayabileceğini göstermiştir (Dhital vd., 2019). Bu bakış açısı ile afet sonrasında öğretmenlerde oluşan amaçlılık duygusunun çeşitli problemlerle başa çıkma noktasında kendilerine yardımcı olabileceği görülmektedir. Ayrıca iyimser, kendine güvenen ve dayanıklı bir öğretmen profilinin afet sonrası normalleşme sürecinde etkili olabileceği, işlerine yönelik içsel güdüler oluşturabileceği ve olumlu bir bakış açısı ortaya koyabileceği belirtilmiştir (Notman, 2015). Bunun yanı sıra öğretmenlerin afeti önleme ve ona hazırlık konusunda kendisinde oluşturduğu donanım, öğrencilerini verimli bir biçimde desteklemesine olanak sağlayan bir faktör olarak görülmektedir (Kawasaki vd., 2022). Bu doğrultuda öğretmenlerin afetler konusunda güncel bilgilere sahip olması afet sonrası motivasyon açısından önemli görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre öğrenci başarısının, mesleki gelişimin, mesleki dayanışmanın, toplumsal desteğin ve eğitim politikalarına duyarlılığın öğretmenlere afet sonrası için iyileşme adına avantaj sağlayabileceği ifade edilmiştir. Demirhan ve Uludağ (2024) çalışmasında öğretmenlerin kendi öğrencilerinin elde ettiği başarılar ile motive olabildiklerini ayrıca toplumun onlara verdiği desteğin oldukça kıymetli olduğunu ifade ettiklerini

belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin motivasyon sağlamak için mesleki gelişim ve meslek sevgisi gibi olgulara tutunduğu bunun yanında meslektaşlarının yardımlarından faydalandığı ortaya konmuştur (Karabağ-Köse vd., 2018).

Araştırma bulgularında öğretmenlerin verilen toplumsal desteğe duyarlı olması motivasyonlarını yüksek tutmaları açısından anlamlı görülmektedir. Sosyal destek sağlanmasının, afetlerin ardından stres ve sıkıntı arasındaki ilişkiyi hafiflettiği gösterilmiş ve travmatik olayların yansımalarını hafifletmedeki önemi vurgulanmıştır (Arnberg vd., 2012; Paul vd., 2015).

Araştırma bulguları öğretmenlerin destekleyici bir ortam oluşturarak veli, öğrenci ve toplum ile iletişim halinde olmasının onlara yüksek motivasyon sağlayabileceğini ifade etmektedir. Öğretmenler ve veliler arasındaki iş birliği, öğrencinin durumunun daha iyi anlaşılmasına olanak tanıyarak öğretmenlerin karşılaşabilecekleri zorlukların ve sorunların üstesinden gelmelerine yardımcı olmaktadır (Kaffemanié vd., 2021; Sallaku, 2012). Ayrıca güçlü öğretmen-öğrenci ilişkisi hem öğretmen hem de öğrenci açısından motivasyon sağlayıcı bir unsur olarak görülmektedir (Duta vd., 2015; Novitasari vd., 2023).

Elde edilen bulguların analiz edilmesi ile ortaya konan sonuçlar ışığında öğretmenler ve eğitim paydaşlarına çeşitli öneriler sunulmuştur. Bu öneriler;

1. Öğretmenlerin yaşanan afetlerin ardından eğitimin devamı için önemli bir etken oldukları düşünüldüğünde onların iyimserlik, dayanıklılık, hedef odaklılık, bağlılık ve bilinçlilik gibi özelliklerini koruması ve bu özellikleri sürdürebilmesi gerekmektedir.
2. Afet sonrası yaşanan zorlukların üstesinden gelebilmeleri amacıyla öğretmenler için özel psikolojik destek sistemleri kurulmalı ve onlara kriz yönetimi eğitimi verilmelidir.
3. Elektrik kesintisi, internet kesintisi ve okul binalarındaki yapısal sorunların deprem anı ve sonrası için endişe kaynağı olması, depreme dayanıklı binaların inşa edilmesi ile önlenmelidir.
4. Öğretmen ve öğrenci motivasyonunun sıkı bir ilişki içerisinde olduğu göz önüne alınırsa her iki grubunda afet sonrasında motivasyonunu ayakta tutmalarını sağlayacak afet eğitimleri yaygınlaştırılmalıdır.
5. Öğretmenler arasında mesleki dayanışmaya olanak sağlayacak ulusal ölçekte etkileşim ağları kurulmalıdır.
6. Politika yapıcılar tarafından afet anı ve sonrasında öğretmeni destekleyecek çeşitli önlemler alınmalı ve müfredatlar afet bilinci eğitimi vb. programlarla zenginleştirilmelidir.
7. Öğretmenlerin veliler ve toplumun diğer paydaşları ile sağlıklı bir iletişim kurmasına olanak sağlayan okul iklimi geliştirilmelidir.
8. Öğretmenlerin afet sonrası başka bölgedeki depremzedeler için oluşturulan yardım ağlarına katılmaları teşvik edilmelidir. Şeklinde sıralanmaktadır.

Kaynaklar

- Aelterman, N., Vansteenkiste, M., Haerens, L., Soenens, B., Fontaine, J., & Reeve, J. (2019). Toward an integrative and fine-grained insight in motivating and demotivating teaching styles: the merits of a circumplex approach. *Journal of Educational Psychology, 111*(3), 497-521. <https://doi.org/10.1037/edu0000293>
- Argon, T. & Cicioğlu, M. (2017). Meslek lisesi öğretmenlerinin eğitime inanma düzeyleri ile öğretme motivasyonları. *The Journal of Academic Social Science Studies, 57*, 1-23. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7108>
- Arıcı, F., Bozkaya, H., Cengiz, E., & Kuzey, M. (2023). Education in Disaster Situations: The Impact of The Kahramanmaraş Earthquake on Teachers' Experiences. *Sakarya University Journal of Education, 13*(4 - Special Issue - Disaster Education and Education in Disaster Regions), 650-684. doi: <https://doi.org/10.19126/suje.1375691>
- Arnberg, F. K., Hultman, C. M., Michel, P., & Lundin, T. (2012). Social support moderates posttraumatic stress and general distress after disaster. *Journal of Traumatic Stress, 25*(6), 721-727. <https://doi.org/10.1002/jts.21758>
- Arrogante-Funes, P., Bruzón, A., Arrogante-Funes, F., Ramos-Bernal, R., & Vázquez-Jiménez, R. (2021). Integration of vulnerability and hazard factors for landslide risk assessment. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 18*(22), 11987. <https://doi.org/10.3390/ijerph182211987>
- Bikar, S. S., Rathakrishnan, B., Kamaluddin, M. R., Nasir, N. C. M., & Nasir, M. A. M. (2021). Social sustainability of post-disaster: how teachers enable primary school students to be resilient in times of ranau earthquake. *Sustainability, 13*(13), 7308. <https://doi.org/10.3390/su13137308>

- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (3rd Edition). Allyn and Bacon.
- Breen, K. & Meyer, M. A. (2021). Staying above water: educational outcomes of college students during the 2016 louisiana flood. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 39(2), 199-226. <https://doi.org/10.1177/028072702103900201>
- Brownell S.E, & Tanner K.D. (2012). Barriers to faculty pedagogical change: Lack of training, time, incentives, and tensions with professional identity? *CBE-Life Sciences Education*, 11(4): 339-346.
- Büyüköztürk, Ş., E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015a). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015b). *Örnekleme yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık
- Chen, C. & Lee, W. (2012). Damages to school infrastructure and development to disaster prevention education strategy after typhoon morakot in taiwan. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 21(5), 541-555. <https://doi.org/10.1108/09653561211278680>
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 4(1), 95-107. <https://www.acarindex.com/pdf/acarindex-8972-1883.pdf>
- Darling-Hammond, L. & Hyler, M. E. (2020). Preparing educators for the time of covid ... and beyond. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 457-465. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1816961>
- Demirhan, M., & Uludağ, O. (2024). Deprem Bölgesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonlarına İlişkin Görüşleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(104), 450-459.
- Dhital, R., Shibanuma, A., Miyaguchi, M., Kiriya, J., & Jimba, M. (2019). Effect of psycho-social support by teachers on improving mental health and hope of adolescents in an earthquake-affected district in nepal: a cluster randomized controlled trial. *Plos One*, 14(10), e0223046. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0223046>
- Doyle, M. D., Lockwood, B., & Comiskey, J. (2017). Superstorm sandy and the academic achievement of university students. *Disasters*, 41(4), 748-763. <https://doi.org/10.1111/disa.12224>
- Dube, A., Moffatt, M., Davison, C., & Bartels, S. A. (2017). Health outcomes for children in haiti since the 2010 earthquake: a systematic review. *Prehospital and Disaster Medicine*, 33(1), 77-88. <https://doi.org/10.1017/s1049023x17007105>
- Duta, N., Panisoara, G., & Panisoara, I. O. (2015). The Effective Communication in Teaching. Diagnostic study regarding the academic learning motivation to students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 1007-1012.
- Evans, L. (1998). *Öğretmen morali, iş tatmini ve motivasyonu*. Paul Chapman.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birlii sürecinde Türk eğitim sistemi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).
- Genç, R., Ünal, İ., Yıldırım, O. Z., Peker, Z., Yardımcı, G. M., & Oyunlu, İ. (2023). 6 Şubat Depreminin Ardından Deprem Bölgesinde Görev Yapan Öğretmenlerin İş Doyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Premium E-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 7(33), 768-779. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8271019>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (5. baskı). Seçkin Yayıncılık, 271.
- Hallegatte, S., Vogt-Schilb, A., Bangalore, M., & Rozenberg, J. (2016). *Unbreakable: building the resilience of the poor in the face of natural disasters*. World Bank Publications. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1003-9>
- Hermansson, H. (2016). Disaster response in turkey: conditions promoting cross-sectoral collaboration and implications for effectiveness. *Administration & Society*, 51(7), 1051-1078. <https://doi.org/10.1177/0095399716680058>
- Hsieh, H. F. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Jarrard, K. M. (2022). *Teacher Retention Crisis After Natural Disaster Trauma and a Global Pandemic*. [Doctoral thesis, Liberty University]. <https://digitalcommons.liberty.edu/doctoral/4063/>
- Kaffemanienė, I., Tomėnienė, L., & Verpečinskienė, F. (2021, 28-29 May). *Teachers' cooperation with parents of students with special educational needs*. In *society*. [Tam metin bildiri]. Proceedings of the International Scientific Conference. Vilnius University Siauliai Academy, Vilnius, Lithuania. 3, 51-64. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol3.6454>

- Kalyar, M. N., Ahmad, B., & Kalyar, H. (2018). Does teacher motivation lead to student motivation? the mediating role of teaching behavior. *Voprosy Obrazovaniya / Educational Studies Moscow*, (3), 91-119. <https://doi.org/10.17323/1814-9545-2018-3-91-119>
- Karabağ Köse, E., Taş, A., Küçükçene, M., Karataş, E. (2018). Öğretmen motivasyonunu etkileyen faktörlere ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(48), 255-277.
- Karakaya, İ., Ağaoğlu, B., Coşkun, A., Şişmanlar, Ş., & Oc, O. (2004). Marmara depreminden üç buçuk yıl sonra ergen öğrencilerde TSSB, depresyon ve anksiyete belirtileri. *Türk psikiyatri dergisi*, 15(4), 257-63.
- Kawasaki, H., Yamasaki, S., Kurokawa, M., Tamura, H., & Sonai, K. (2022). Relationship between teachers' awareness of disaster prevention and concerns about disaster preparedness. *Sustainability*, 14(13), 8211. <https://doi.org/10.3390/su14138211>
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). An application of hierarchical kappa-type statistics in the assessment of majority agreement among multiple observers. *Biometrics*, 33(2), 363-374. <https://doi.org/10.2307/2529786>
- Latham, G. P., & Pinder, C. C. (2005). Work motivation theory and research at the dawn of the twenty-first century. *Annual Review Of Psychology* 56, 485-516.
- Lee, M., Bhang, S., Lee, C. S., Chang, H. Y., Kim, J., Lee, J., ... & Kim, H. (2017). Psychiatric symptoms in teachers from danwon high school after exposure to the sinking of the motor vessel sewol. *Psychiatry Investigation*, 14(6), 900. <https://doi.org/10.4306/pi.2017.14.6.900>
- Lu, Y. (2018). Investigation of Learning Motivation and Motivating Strategies in Less Commonly Taught European Languages Teaching Context in China. *Latvijas Universitāte Raksti. Izglītības vadība*, 72-82.
- MacPhail, C., Khoza, N., Abler, L., & Ranganathan, N. (2015). Process guidelines for establishing intercoder reliability in qualitative studies. *Qualitative Research*, 16(2), 198-212. <https://doi.org/10.1177/1468794115577012>
- Maki, A., Dwyer, P. C., Blazek, E. S., Snyder, M., González, R., & Lay, S. (2018). Responding to natural disasters: examining identity and prosociality in the context of a major earthquake. *British Journal of Social Psychology*, 58(1), 66-87. <https://doi.org/10.1111/bjso.12281>
- Mann, M., McMillan, J., Silver, E. J., & Stein, R. E. (2021). Children and adolescents with disabilities and exposure to disasters, terrorism, and the covid-19 pandemic: a scoping review. *Current Psychiatry Reports*, 23(12). <https://doi.org/10.1007/s11920-021-01295-z>
- Mao, W., & Agyapong, V. I. (2021). The role of social determinants in mental health and resilience after disasters: Implications for public health policy and practice. *Frontiers in public health*, 9, 658528.
- Mersal, F. & Aly, R. (2016). Developing disaster management and first aid guidelines for school teachers in cairo egypt. *Journal of Nursing Education and Practice*, 6(7). <https://doi.org/10.5430/jnep.v6n7p41>
- Mertens, D. M. (2023). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. Sage publications.
- Mufit, F., Asrizal, A., Hanum, S. A., & Fadhilah, A. (2020, March). *Preliminary research in the development of physics teaching materials that integrate new literacy and disaster literacy*. [Tam metin bildiri]. Journal of Physics: Conference Series, Padang State University, Padang, Indonesia.
- Notman, R. (2015). Seismic leadership, hope, and resiliency: Stories of two Christchurch schools post-earthquake. *Leadership and Policy in Schools*, 14(4), 437-459.
- Novitasari, A., Fauziah, V., & Irmayanti, I. (2023). Teacher Communication Style in Achieving Learning Success in the Classroom. *AURELIA: Jurnal Penelitian dan Pengabdian Masyarakat Indonesia*, 2(2), 797-802.
- O'Toole, V. M. & Friesen, M. D. (2016). Teachers as first responders in tragedy: The role of emotion in teacher adjustment eighteen months post-earthquake. *Teaching and Teacher Education*, 59,57-67.
- Paul, L. A., Felton, J. W., Adams, Z. W., Welsh, K. E., Miller, S., & Ruggiero, K. J. (2015). Mental health among adolescents exposed to a tornado: the influence of social support and its interactions with sociodemographic characteristics and disaster exposure. *Journal of Traumatic Stress*, 28(3), 232-239. <https://doi.org/10.1002/jts.22012>
- Polat, A. (2022). Nitel Araştırmalarda Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları: Soru Form ve Türleri, Nitelikler ve Sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 161-182. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227335>
- Reijneveld, S. A., Crone, M. R., Verhulst, F. C., & Verloove-Vanhorick, S. P. (2003). The effect of a severe disaster on the mental health of adolescents: a controlled study. *The Lancet*, 362(9385), 691-696. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(03\)14231-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(03)14231-6).

- Sallaku, D. (2012). Methodological Aspects of Effective Teacher-Parent Cooperation. *Journal of Educational and Social Research*, 2.
- Seddighi, H., Yousefzadeh, S., López, M. L., & Sajjadi, H. (2020). Preparing children for climate-related disasters. *BMJ Paediatrics Open*, 4(1), e000833. <https://doi.org/10.1136/bmjpo-2020-000833>
- Şen, R., & Koç Akgül, S. (2023). WhatsApp Dayanışma Grupları ve İletişim Uygulamaları: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(4), 1410-1428. <https://doi.org/10.35341/afet.1291956>
- Taku, K., Prioleau, P., Anderson, D., Takeguchi, Y., Sekine, H., Maeda, M., Yabe, H., Yanagisawa, R. & Katz, C. (2018). 2011 Büyük Doğu Japonya Depremi Sonrası Felakete Tıp Öğrencilerinin Tepkileri: Motivasyon ve Travma Sonrası Büyüme. *Psychiatric Quarterly*, 89, 1007-1018. <https://doi.org/10.1007/s11126-018-9601-8>.
- Yan, C., Wilkinson, S., Potangaroa, R., & Seville, E. (2010). In terpreting resourcing bottlenecks of post-wenchuan earthquake reconstruction in china. *International Journal of Strategic Property Management*, 14(4), 314-331. <https://doi.org/10.3846/ijspm.2010.24>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 Bu çalışmanın yazar/yazarları, Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun tarih 30/05/2024 sayı 24674 ve karar 29 ile etik kurul izin belgesi almış olduklarını beyan etmektedir.
 2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
 3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
 4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-